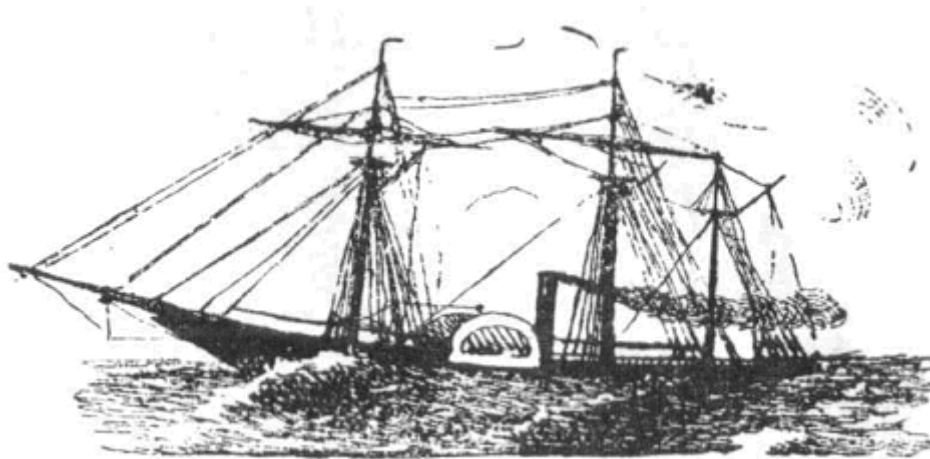

Zondag 25 november 2012, 15.00 uur

Elke twee a drie jaar brengen de "Twente University Singers", het personeelskoor van de Universiteit Twente, een groot koorwerk ten gehore, op een locatie buiten het campusterrein van de universiteit.

In dat kader past het concertproject "De Schipbreuk", te verzorgen in de Waterstaatskerk te Hengelo op 25 november 2012. Het project maakt deel uit van het concertjaarprogramma van de Twente University Singers.

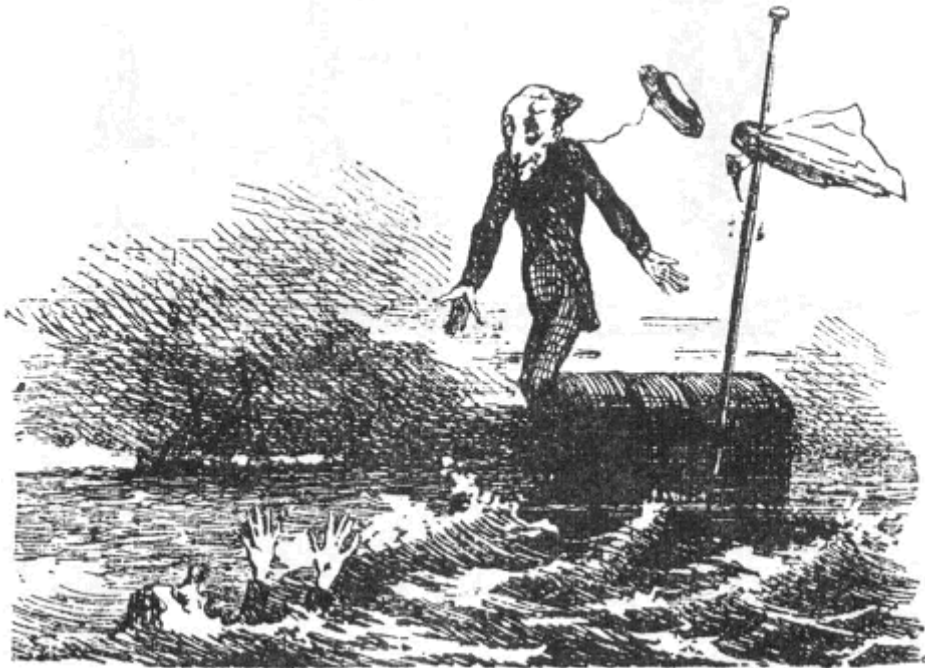
Aanleiding tot het instuderen en uitvoeren van de cantate "De Schipbreuk" is het honderdvijftigste geboortjaar van de componist, Joh. Wagenaar, in 2012. Dit valt samen met een hernieuwde belangstelling voor de Nederlandse muziek uit de late 19^e eeuw.

"De Schipbreuk" is een "humoristische cantate" voor klein koor en solisten (sopraan, tenor en bas), begeleid door piano en slagwerk. De tekst is - op wat kleine wijzigingen ter wille van de "zingbaarheid" na - het gedicht "De Schipbreuk" van de Nederlandse dichter Gerrit van de Linde (1808-1858), bekend geworden onder zijn pseudoniem "De Schoolmeester".

Johan Wagenaar (1862-1941) heeft dit lange gedicht op een bijzondere manier getoonzet. "De Schipbreuk" is zijn opus 8a, uit 1889. De "Twente University Singers" voeren "De Schipbreuk" in zijn geheel uit, samen met professionele solisten en instrumentalisten in een concertlocatie die om sfeer

en akoestiek geliefd is bij publiek van binnen en buiten de UT.

Dit spectaculaire project staat onder de deskundige en professionele leiding van Mariette Effing, onze vaste dirigente. Onder haar leiding hebben wij al vaker in de Waterstaatskerk opgetreden, met goede recensies, maar niet eerder met zoveel professionele solisten en instrumentalisten als wij nu van plan zijn.

Over de compositie schrijft Mariette:

Wagenaar was een verademing in de serieuze en gedegen muziekcultuur in Nederland. De NRC van 13 april 1901 schreef over hem: "Kerel, die ge zijt, voor úw muziek geef ik dadelijk vijftig Nederlandsche ernstige liederen in ruil. Een géestig componist in ons land van strakke gezichten, geleerde vertoogen en lange jassen, zullen we die niet op handen dragen?"

De cantate *De Schipbreuk* was vanaf de eerste uitvoering een groot succes. Wagenaar was een veelzijdige componist die een heel eigen stempel op de Nederlandse muziekcultuur heeft gedrukt. Hij stond niet te boek als vernieuwend, maar had wel een heel eigen klankidoom en was als pedagoog en inspirator van grote betekenis.

De tekst van *De Schipbreuk* is dus het epische gedicht van *De Schoolmeester*. Die had, anders dan zijn schuilnaam doet vermoeden, lak aan dichtregels. Kenmerkend voor zijn stijl is de afwezigheid van een vast metrum terwijl er wel degelijk sprake is van een muzikaal ritme. Verder valt de dwaze beeldspraak op en het vreemde, bijna oneigenlijke gebruik van spreekwoorden en gezegden. U zult hiervan talloze voorbeelden vinden in de cantate. De bundel met de titel *Gedichten van den Schoolmeester* was ongekend populair. Iedereen kende wel enkele verzen uit het hoofd. Even na 1900 werd de bundel cadeau gedaan bij chocoladerepen van Kwatta. Een uitvoering van *De Schipbreuk* zal voor het publiek in die tijd dan ook een feest der herkenning zijn geweest.

In muzikaal opzicht is *De Schipbreuk* onmiskenbaar Nederlands. Populaire volksliedjes als 'Zie daar komt Paul Jonas aan', 'Hinkel de pinkel daar ga ik heen', 'Ik stond laatst voor een poppenkraam en 'altijd is Kortjakje ziek' zijn - vaak spottend of ter illustratie - in het werk verweven. De humor is ook echt Nederlands: nuchter, soms verborgen en vol (zelf)spot. Ook is de Hollandse koopmansgeest Wagenaar niet vreemd wanneer hij de meest uiteenlopende muziekstijlen leent, die hij zonder uitzondering persifleert. We komen bijvoorbeeld een Italiaanse aria tegen, een zeemannenkoor, een fuga waar maar geen eind aan lijkt te komen en een heuse Weense wals.

Ondanks zijn lichtvoetige karakter is de Schipbreuk alles behalve een niemendalletje. Er zijn talloze moderne modulaties, dissonanten en harmonische wendingen te vinden, die voor het publiek van rond 1900 vreemd zullen hebben geklonken. Ondanks de herkenbare stijffiguren heeft de cantate een heel eigen karakter en is hij vol vaart geschreven, als een bont tapijt waarin tekst en muziek met elkaar wedijveren in het parodiëren van oubolligheden in de cultuur van die tijd.